

Muraste piirivalvekooli lõpetas II lend piirivalvureid

30. juulil lõpetas Muraste piirivalvekooli teine lend piirivalvureid, kes on 40nädalase õppejooksul omandanud kutsekeskhariduse ning piirivalvuri kutse kvalifikatsiooni.

Lõpuaktusel andsid sisejulgeoleku aseantsler Kalev Timberg, piirivalveameti peadirektor kindralmajor Harry Hein ning Muraste piirivalvekooli ülem kolonelleitnant Jüri Kalve 74-le Muraste piirivalvekooli lõputunnistuse, piirivalvuri kutsetunnistuse ning lõpumärgi.

Sel aastal piirivalvekooli lõpetanud on teine lend piirivalvureid, kes on omandanud piirivalvuri kutsekeskhariduse 40nädalase õppekava alusel ning kellele omistati ka piirivalvuri kutse kvalifikatsioon. Kooli lõpetanud piirivalveametnike näol saab piirivalve juurde hea väljaõppega erialaspetsialistid. Suurem osa vastsetest lõpetajatest hakkab teenima Eesti idapiiril.

Piirivalveametnike koolituses on suur tähelepanu pööratud Euroopa Liidu õigusele ning keelele ja erialaõppele. Kadetidel on võimalik valida kolme süvaõppemooduli vahel: maismaapiir, piirikontroll, merepiir. Pärast lõpetamist asuvad piirivalvurid

teenima piirivalvepiirkondade kordonites ja piiripunktides.

Muraste piirivalvekool on siseministeriumi valitsemisalas asuv sõjaväeliselt korraldatud kutseõppeasutus. Kooli tegevusvaldkonnaks on piirivalveametnike esmase kutse-, eri- ja ametialase koolituse ning täiend- ning ümberõppe korraldamine. Alates 1995. aastast Murastes tegutsenud piirivalvekool sai uue ja kaasaegse õpehoone eelmise aasta oktoobris. Tulevikus saab piirivalvekoolis korruga õppida kuni 140 piirivalveametnikku ja piirivalve õppurit.

Tiiu Leis

Kärdlas jagavad uut maja kolm ametit

24. augustil avas siseminister Margus Leivo Hiiumaa Kärdlas hoone, kuhu kolisid piirivalvekoroon ja Hiiumaa piirivalvepiirkonna staap ning merepääste allkeskus, aga ka kodakondsus- ja migratsiooniameti Kärdla büroo ning Hiiumaa politseiosakond.

“Haldusala ametite kohalike osakondade kolimine ühistesse ruumidesse on siseministeriumi suund, millega hoitakse kokku kulusid hoone haldamisele ning tõhustatakse kohalikul tasandil ametite omavahelist koostööd,” ütles siseministeriumi halduse

aseantsler Merle Kungas.

“Kärdlas asuv hoone on esimene siseministeriumi haldusala, kus hakkavad koos töötama kolm ametit, seni on kahe ameti mudelit kasutatud juba Tapal, kus asuvad ühes hoones päästjad ja politseinikud ning Võrus, kus töötavad koos päästjad ja piirivalvurid,” lisas Kungas.

Kärdla hoone on ehitatud piirivalve, politsei ning kodakondsus- ja migratsiooniameti kohalike asutuste vajadusi arvestades. Piirivalvel asub hoones kordon, staap, merepääste allkes-

kus ja mereseire keskus. Hoonesse kolib ka kodakondsus- ja migratsiooniameti Kärdla büroo ning Hiiumaa politseiosakond. Politseiruumidesse on ehitatud ajutise kinnipidamise koht. Ametitele on ühiskasutamiseks välja ehitatud garaazh-töökoda, õppeklass, spordi- ja pesemisruumid.

Hoone ehitust Kärdlas aadressil Sadama 26 alustati 2003. aasta sügisel.

Siseministrit saatis hoone avamisel siseministeriumi kantsler Märt Kraft.

Katrin Vides

Eesti piirivalve koos Euroopa juhtivate riikidega nõustab Balkanimaade kolleege

1.-3. juulil toimus Tallinnas Genfi relvajõudude demokraatliku kontrolli keskuse (DCAF) korraldatud rahvusvaheline nõustamisgrupi töökohtumine, mis oli osa Albaania, Bosnia-Hertsegoviina, Horvaatia, Makedoonia, Serbia ja Montenegro valitsustele pakutavast abiprogrammist eesmärgiga arendada nende riikide piirivalvesüsteemi lähtudes Euroopa piirivalveametkondade parimast praktikast.

Rahvusvahelise nõustamisgrupi liikmete hulgas oli esindajaid Saksamaalt, Soomest, Ungarist ja Sloveeniast, kusjuures Eesti piirivalvel on oluline roll abiprogrammi elluviimisel. Seekordsele kohtumisele oli kutsutud ka esindajaid Hispaania piirivalvest ning Rootsi rannavalvest. DCAFi piirivalve/programmiga alustati 2001. aasta lõpus ning plaanitakse jätkata aastani 2007. Programmi kõige olulisemaks saavutuseks on olnud Lääne-Balkani riikide piirpolitsei ametkondade juhtide strateegilise mõtlemise arendamine, usaldusel baseeruvate töösuhete loomine ja positiivse konkurentsi soodustamine regiooni piirivalveametkondade vahel. Programm on suunatud osalejatele neljal tasandil: kadetid, kordonite ülemad, piirkonnaülemad ja asutuseülemad. Igal tasandil toimuvad vastavad koolitustegevused: kadetidele korraldatakse igal aastal suvelaagrit Adermattis Õhveitsis; kordonite ülematele on tellitud kursusi “Operatiivsed juhised” ja “Tööprotsessi kirjeldused”; piirkonnaülematele valmistatakse praegu ette 2006. aasta veebruari algusesse kavandatud distantsõppe kursust; asutuseülemad ja piirivalve spetsialiste koolitatakse erinevates valdkondades – õigusreform, juhtimine ja korraldus, logistiline abi, koolitus ning väljaõpe, kuritegude uurimine ja jälitus-tegevus, riskianalüüs ning merepiirivalve. Töögruppide kohtumised on kavandatud toimuma aastatel 2004, 2005 ja 2006.

Eesti piirivalve oli kohtumise võõrustaja ning osalenud programmi töös algusest peale. Ta on tõhusa piirikorralduse heaks näiteks uutes Euroopa Liidu liikmesriikides ning teostab väljaõpet kõigis seitsmes töögrupis. DCAFi programmi juhhib Andrus Öövel, kes oli Eesti piirivalve esimene peadirektor. Samuti oli ta Eesti kaitseminister aastatel 1995-1999.

Eesti President Arnold Rüütel kirjutamas Muraste piirivalvekooli külalisteraamatusse sõnu: “Suur tänu tehtu eest ja edu edaspidiseks!”

Arnold Rüütlist vasakul seisab Muraste piirivalvekooli ülem kolonelleitnant Jüri Kalve, temast paremal uuringute ja arendustegevuse jaoskonna ülem kolonelleitnant Lembit Võime.

President külastas Muraste piirivalvekooli oma Harjumaa visiidi käigus juulis. Kooli juhid tutvustasid Rüütliile kadetide õppe- ja elutingimusi, Presidendile tehti ettekanne kooli töö ja tuleviku kohta. “Arnold Rüütel on esimene President meie koolis. See näitab, et kooli ja piirivalveharidust on väärtustatud ka kõrgemal tasemel,” rääkis Muraste piirivalvekooli ülem Jüri Kalve. “President oli meeldivalt üllatunud kooli heakorra üle, kõige enam meeldis talle arvatiklass, hetkeks muutus ta piirivalvekadeti ja istus arvuti taha.” Kalve ja Presidendi vahelises vestluses piirivalve tuleviku üle, personalipoliitika, sotsiaalsetest garantiidest ning tendentsidest, et piirivalveohvitserid lahkuvad kaitseväge, lubas President küsimuse riigi kõrgemal tasandil arutusele võtta.

Lühiveerg

Autojuht põgenes piiripunktist

17. augustil kell 18.15 saabus Narva maantee piiripunkti kaudu Eestisse sõiduautoga VW Golf Narva elanik SERGEI (1960), kes kasutas autot volituse alusel. Autos viibis ka tema poeg JURI (1996). Piirivalvurite poolt juhile edastatud korraldusele sõita angaari sõiduki täiendkontrolli läbiviimiseks otsustas juht aga piiripunktist läbi suletud tõkkepöude Eestisse põgeneda. Juhunust informeeriti Narva politseinikke ning piirivalvurid asusid põgenejat jälitama. Umbes poole tunni pärast otsustas juht aga ilma kaassõitjata siiski tagasi piiripunkti naasta, kus piirivalvuritel ja tolliametnikel sõidukist midagi keelatud leida ei õnnestunud.

Piiripunktist lahkumisega rikkus isik piirirežiimi eeskirja, tema suhtes algatati väärteomenetlus. Autojuht ise seletas oma tegu sellega, et oli põgene mise hetkel afektiseisundis.

Paadivargad tabatud

28. juulil tabasid Ninasi kordoni piirivalvurid 13 minutiga Tallinnast pärit paadivargad, kes varastatud alumiiniumpaati parasjagu tükkideks lõikasid. Kell viis varahommikul saabus Ninasi kordonisse kohalik Kalmaküla elanik ja teatas, et tema elukoha lähimelt Kalmaküla rannast varastatakse Progress-tüüpi paati. Ninasi kordonist paadi otsingutele suundunud piirivalvurid avastasid kaheksa minutit hiljem Kalmakülas, Jõhvi-Tartu maantee äärest ligikaudu 15meetri kaugusel teepervest võsa vahele pargitud valget värvi musta esiotsaga poolkõrge kaubiku Ford Transiti. Kaubiku tagauksed olid avatud ning sellest leidsid piirivalvurid tükeldatud Progress-tüüpi paadi võõriosa. Eemalt Peipsi järve kaldalt ketasloikaja töötamise müra suunas minnes nägid piirivalvurid järve kaldal kaht isikut, kes ketasloikuri abil purustasid alumiiniumist paadi ahtriosa ja pidasid nad kell 05.13 kinni. Paadilõhkujateks ja -varasteks osutusid Tallinnas elavad VITA-LY (1985) ja MIHHAIL (1985), kes anti politseile üle.

Ujusid üle Eesti-Vene kontrolljoone

24. juulil pidasid piirivalvurid kinni Narva jões ujunud ja Eesti-Vene kontrolljoont ületanud kaks meest.

Kella kuue paiku õhtul läks Narva-Jõesuu aiandusühistu Progress ja Eesti piirivalve vaatlustorni lähedal Narva jõkke ujuma Narvas elav Sergei (1975).

Keset jõge, nii Eesti kui Vene piirivalvurite silme all mees väsis, mispeale talle tõttas appi Vene piirivalvekaater. Kuna Sergei arvas, et tegu on päästekaatriga, siis püüdis ka ise selle poole ujuda ja ületas tahtmatult Eesti-Vene kontrolljoont. Hiljem, kosununa lubasid Vene piirivalvurid mehel taas tagasi Eestisse ujuda, kuid Eestis ootasid Sergeid ees Eesti piirivalvurid, kes algatasid tema suhtes väärteomenetluse ujumise eest piirijõel selleks mitte ette nähtud kohas.

Kell 20.25 pidas Narva kordoni toimikond kinni Narva jões ujunud alkoholijoores Narva elaniku MAKSIMI (1983). Mees ujus linnakai juures üle kontrolljoone suunaga Eestist Venemaale, piiriületuse kaugus oli umbes 25 meetrit.

Eesti piirivalvuri kaldalt antud märguandele mees siiski taipas, et on vaja tagasi Eesti poolele ujuda. Maksim toimetati Narva kordonisse kainenema ja hiljem määrati talle riigipiiri seaduse rikkumise eest rahaträhv.

Tiiu Leis, Urmo Kohv

Mika Kukkonen Soomest ja Eike Schröder Saksamaalt valvasid Eesti-Vene piiri

2.-30. augustini osalesid Euroopa Liidu välispiiril, Narva maantee ööpäevaringses piiripunktis töös piirivalveametnikud Soomest ja Saksamaalt, Eesti piirivalveametnikud suunduvad mõneks ajaks tööle Läti-Vene ja Soome-Vene piirile.

Piirivalveametnike vahetus saab teoks tänu Euroopa Liidu Nõukogu töögrupi ettepanekule ning seoses vajadusest tõhustada piirikontrollialast koostööd Euroopa Liidu liikmesriikide piirivalvete ametkondade vahel.

Narva maantee piiripunktis töötasid käsikäes Eesti piirivalvuritega üks Saksa ja üks Soome piirivalvur. Saksa politsei-ohvitser **Eike Schröder** töötab alaliselt Ludwingsdorfi piiripunktis Saksa-Poola piiril ja viibis Eestis 2.-27. augustini. Lühidalt rääkis oma tööst Narva piiripunktis seal 2.-13. augustini teeninud **Mika Kukkonen**, kes tuli Narva Soome-Vene piirilt Vaalimaa piiripunktist, mis on üks Soome suurim ja tegusam piiripunkt.

Mika Kukkonen räägib soravalt nii vene kui inglise keelt.

Kus on teenistus raskem, kas Eesti-Vene või Soome-Vene piiril?

Kõikjal on raske, kus on tege mist passikontrolliga. Töötin gimusel on ju samuti Eestis ja Soomes erinevad.

Mida positiivset või negatiivset nägite Narva piiripunktis, sealses töökorralduses?

Tõeliselt kena oli näha kui suurepärast tööd Narva piiripunktis tehti. Kõigis piiripunktides oli hea varustus, samuti oli hea näha, kuidas piiripunktis inimesi kohteldi. Piirivalvurid tutvustasid end piiriületajatele alati ja olid väga viisakad. Sealsed piirivalvurid teavad, millised inimesed piiri ületavad, samuti kohalikke olusid. Kõik, mida nägin oli hästi.

Kas teil tekkis suhtlemisel raskusi?

Mul ei olnud mingisuguseid suuri keelelisi suhtlemisraskusi.

Mida räägite oma tuttavatele Soomes Narva kohta, mis muljed jäid selle elanikest?

Meenutan tööd Narvas soojusega, sain siit uusi sõpru ja loodan, et kohtun nendega

taas. Narva on ilus linn, eriti nüüd suvel.

Vasakul Mika Kukkonen Soomest, tema kõrval Eike Schröder Saksamaalt.

Hiiumaal jäid jahiga merehätta kaheksa poolakat

Piirivalvurid ja kohalikud kalurid päästsid Hiiumaal Suursadama lähedal madalikule jooksnud jahilt "Silver II" kaheksa Poola kodanikku.

Neli naist ja neli meest Poolast olid Ahvenamaalt Mariehamnist teel tagasi kodumaale ning üritasid tormi tõttu Hiiumaa Suursadamasse jõuda, kui 300meetri kaugusel kaldast kividele kinni jäid ja piirivalvelt kella poole kahe paiku päeval jahi lahtitõmbamiseks abi palusid.

Kell 14.20 suundus Kärkla piirivalve toimikond ja piirivalvelaev PVL 106 sündmuskohale, kuid kuna puhus loodetuul puhanguti kuni 18 meetrit sekundis, siis ei olnud võimalik jahti madalikult lahti tõmmata.

Kell 15 proovis Suursadamast väljunud kalapaat jahti kividelt kätte saada, samuti suundus jahi

juurde piirivalvelaevalt vette lastud paat, et jahi pardalt meeskond kaldale tuua, kuid need keeldusid jahilt maha tulema.

Kell 16.45 võtsid piirivalvurid ühendust ka Väinamere lootsiga, kuid sealtki teatati, et ka nende kaater ei ole sellise ilmaga võimeline appi minema.

Õhtu saabudes, kella poole seitsme ajal soostusid neli naist jahi maha jätma ja kohalike kalameestega kaldale tulema, sest piirivalve mootorpaadi vint sai vigastada.

Kell 19.35 viisid piirivalvurid jahile lisaks kaks mörraankrut ja vendrit, kuid mehed keeldusid ikka veel maale tulemast ning jahi madalikult lahti tõmbamise operatsioon peatati. Silver II meeskonnaliikmete julgeoleku tagamiseks jäi Suursadamasse ankrusse piirivalve-

kaater PVK 002.

Pimeda hakul, kella üheksa ajal teatasid lõpuks jahil olnud Poola mehed, et nad soovivad jahilt maha tulla, mille peale

piirivalvekaater toimetas nad Suursadamasse.

Jaht jäi kividele, kuni omanikel õnnestus see lahti kangutada.

Tiiu Leis

10.-13. juulini otsisid piirivalvurid Kolga lahes kadunuks jäänud viit paadiga merele läinud inimest, kellest kahe surnukehad ka leidsid. Kolga lahes teostasid otsinguid piirivalve lennusalga helikopter ja piirivalvelaev Vapper koos operatiivpaadiga.

10. juulil sai piirivalve teate, et juhuslikud paadisõitjad leidsid Kolga lahest Põhja-Malusi saare idaküljelt kummuli paadi ja selle kõrvalt naisterahva surnukeha. Sündmuskohale suundunud piirivalvurid ja politseinikud leidsid paadi ja naisterahva surnukeha ning toimetasid hukkuu Kaber-

Piirivalve otsis Kolga lahel ja Peipsi järvel Pella paadiga viimast sõitu teinud inimesi

neeme sadamasse. Juhtunut asus uurima politsei.

11. juuli kell 22.17 teatas politsei piirivalvele, et nende andmetel oli Malusi saari paadiga külasthanud viieliikmeline seltskond ning kadunud on veel neli inimest. Teate peale alustas piirivalve otsinguid Kolga lahes Malusi saarte piirkonnas ning saatis sündmuskohale piirivalve lennusalga helikopteri ning laeva Vapper. Pool tundi pärast südaööd leidis piirivalvekooperi meeskond Lõuna-Malusi saare lähimel merest meesterahva surnukeha. Laip võeti kooperi pardale. Otsingud katkestati pimeduse saabumisel.

12. juulil kell 6.35 alustas piirivalve taas otsinguid. Kolga lahe ja Malusi saarte ümbrust

kamminud laev Vapper koos operatiivpaadiga ning piirivalve lennusalga helikopter.

Kell 14.51 leidis kooperi meeskond Kolga lahest Lõuna-Malusi saare lähedalt noorepoelse naisterahva surnukeha.

Ümberlõuna Pella-tüüpi paadis viibis viis inimest, praegu on tuvastatud kolme paadis viibinu isikut.

Peipsi järvel uppus kaks meest

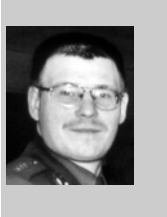
18. augustil jäid Peipsi järvel kadunuks kaks meest, kes olid Pella-tüüpi paadiga järvel kalastanud ja ümber läinud. Kolmas paadis olnud mees pääses kaldale eluga.

Kell 19.54 helistas Ninasi piirivalvekordoni ülemale isik, kes teatas, et Peipsi järvel, Ni-

nasi kordonist 500 meetrit lõuna poole umbes kaks kilomeetrit kaldast on ümber läinud Pella-tüüpi paat kolme isikuga. Ujudes jõudis kaldale üks isik kolmest. Kell 20.35 väljus otsingupiirkonda piirivalve mootorpaat PM-10 toimikonnaga, kuid mehi leidmata lõpetasid pimeduse tõttu otsingud. Kell 21.44 saabus Ninasi kordonisse veesurmast pääsenud isik, kelleks osutus Lääne-Virumaal Rakke alevi elav ANDRES (1961).

Mehe sõnul olid tema kaaslasteks KALLE ja PEEP Lääne-Virumaalt, Rakke alevist. Kõigil isikutel puudusid päästevahendid. Paat oli ümber läinud hetkel, kui mehed otsustasid paadis kohti vahetama hakata.

Urmo Kohv, Tiiu Leis

Ago Tikk

Välispiiride problemaatika ja Schengeni ruumi kujunemine Euroopa Liidu õigusruumis

Eesti puhul oleks igati õigustatud antud määruse säte kohaldamisel Karistusseadustikus kasutada Välismaalaste seaduses antud "vedaja" mõistet, kuna see aitab tulevikus vältida väärteo toimepanija vastutusest pääsemist toetudes väitele, et tegemist oli füüsilise või juriidilise isikuga, kelle tegevusalaks on kõik muu, aga mitte inimeste vedu, kuid paraku konventsioonis sätestatu sellist käsitlust ette ei näe.

Tegelikult on selliseid näiteid palju, kuid erinevuste paremaks väljatoomiseks karistuspoliitikas on ülaltoodud näide üks lihtsamaid ning paremini selgitatavamaid ja arusaadavamaid.

Politseikoostöö

Lepinguosaliste riikide omavahelise politseikoostöö ja ettetulevate asjade arutamise aluseks tulevalt konventsioonist jääb iga lepinguosalise riigi siseriiklik seadusandlus. Vajaduse korral ja teatud olukordades või sündmuste puhul lähtutakse kõikidele liikmesriikidele üldistest ja kohustuslikest direktiividest ning instruksioonidest, mida kuni 1999. aastani väljastas Schengeni Täidesaatev Komitee.

Politseikoostöö peatükk on põhjalikult keskendunud erinevate liikmesriikide politseiasutuste omavahelistele koostööküsimustele, sealhulgas olulist rõhku panes SIS rakendamisele ja andmekaitseküsimustele, millest viimane valdkond on kogu Euroopa Liidu jaoks üpriski sensitiiivne ja mille kohaselt tulevikus sellist võimalust nagu piiriületajate andmete ja nende piiriületuste registreerimine enam Eestile ei võimaldata, kuna sisuliselt EL kodanike osas on igasugune selline andmete kogumine ja töötlemine väga limiteeritud, seda tulenevalt kõrgendatud nõuetele isikuandmete säilitamise ja töötlemise ning andmekaitse osas.

Autori seisukohalt tuleb oluliseks lugeda, et konventsioonis on sätestatud kohustus, mille kohaselt liikmesriikidel lasub kohustus üksteisele abi osutamisel kuritegude tõkestamiseks ja avastamiseks ning samas on antud võimalus oluliste või vältimatute jälitustoitimite läbiviimiseks teise liikmesriigi territooriumil. Pidades kinni siiski territooriumi terviklikkuse ja suveräänsuse tagamise printsiibist on viimati nimetatud toimingud ürita-

tud sätestada konventsiooni ja liikmesriikide vaheliste vastavasisuliste eraldi protokollidega. Üldpõhimõtete kohaselt toimub jälgimine teise lepinguosalise riigi territooriumil vastava taotluse alusel.

Erandkorras ("kuumadel jälgedel") jälitustegevuse rakendamisel on toimingus osaleva riigi ametiisikutel või nende poolt esindatud ametivõimudel kohustus piiriületamise või vahetult peale selle ületamist informeerida selle lepinguosalise riigi ametivõime kelle territooriumile siseneti.

Kuna jälitustegevus teise riigi territooriumil on ka üks sensitiivsemaid valdkondi, siis oleks siinkohal otstarbekas eraldi ära näidata need üldpõhimõtted millest selle rakendamisel kinni tuleb pidada. Üldpõhimõtete jälitustegevuse rakendamisel on:

- toimub ainult üle maismaapiiride
- tõestamise põhimõte
- luba kanda teenistusrelva, kuid piirangud relva kasutamisel (hädaaitse erand)
- eraomanduse põhimõtete järgimine
- piirangud jälitatava (kahtlustatava) kinnipidamiseks
- kohalike ametivõimude informeerimise kohustus

Täiendavalt on jälitustegevusele eraldi äranimetatud ka need kriteerid, mille puhul erinevate liikmesriikide õiguskaitseorganite poolt rakendatakse ühismenetlust. Ja olgu ka need siinkohal äranimetatud:

- tahtlik tapmine; surma põhjustamine; vägistamine
- tahtlik süütamine; raha või väärtpaberi võltsimine
- vargus raskendavatel asjaoludel; väljapressimine
- inimröööv ja pantvangide võtmine; inimkaubandus
- narkootiliste ja psühhotroopsete ainete salakaubavedu

Schengeni Informatsioonisüsteemi (SIS) ja selle toimimine

SIS ülesanne Schengeni Konventsiooni kohaselt on: säilitada lepinguosaliste territooriumil avalik kord ja turvalisus, sealhulgas riikide julgeolek, ning kohaldada käesoleva konventsiooni sätteid isikute liikumise kohta, kasutades süsteemi kaudu edastatud teavet. Schengeni informatsioonisüsteem isenesest on üks paljudest eelpool loetletud kompensatsioonimeetmetest isikute vaba liikumisega seonduvate võimalike negatiivsete ilmingute vältimiseks.

Piirivalvurid päästsid kaks Soome jahti merehädast

30. juunil pukseerisid piirivalvurid Lehtma sadamasse abimootori seiskumise tõttu merehätta jäänud Soome jahti nelja inimesega pardal ja Väinameres Voosi kurgus karile sõitnud Soome jahtlanna Hanna kaks eakat meeskonnaliiget. Ebasoodsate vee- ja ilmastikuolude tõttu tuli päästeoperatsioonil kasutada nii kaatrit, kummipaati kui helikopterit.

Kell 14.50 said Kärddla kordoni piirivalvurid Lehtma sadamast teate Soome jahti Estro kohta, mis palus abi sadamasse sisenemiseks, kuna nende abimootor ei käivitu. Sadamast miili kaugusel asunud jaht pukseeris PVK 006 koos sellel olnud emaisa ja kahe lapsega Lehtma sadamasse.

Kell 16.38 teatas Läänemaa häirekeskus piirivalvele, et Vormsi ja Noarootsi vahel Voosi kurgus on karile sõitnud Soome jaht Hanna kahe inimesega pardal. Seitse minutit hiljem väljus Haapsalu kordoni sadamast hädaliste appi piirivalvekaater. Kaksikümne minutit hiljem õnnestus piirivalvuritel saada ühendus jahiga, kust teatati, et alus on kividel kinni ning omal jõul vabaneda ei suuda. Kartes olukorra halvenemist, palusid jahtlanna olid abi aluselt lahkumiseks. Kell 17.25 jõudis piirivalvekaater 300-meetri kaugusele jahist, päästjate edasipääsu takistasid kõrged lained ja kivine madalik. Ettevaatlikult manööverdades õnnestus piirivalvuritel jõuda 100meetri kaugu-

SIS sisaldab endas alljärgnevat andmekategooriaid:

- isikud: tagaotsitavad väljaandmise eesmärgil; välismaalased, kellele on kehtestatud sissesõidukeeld; kadunud isikud või ajutist kaitset/hoolust vajavad isikud; tunnistajad ja süüdistatavad;
- sõidukid: kahtlustatavad sõidukid
- objektid: varastatud või kadunud tulirelvad;
- isikudokumentid; võltsitud või blanketid
- rahatähed; varastatud või võltsitud

Oluliseks faktoriks SIS puhul on asjaolu, et kõik välispiire ületavad välismaalased kuuluvad kontrollimisele eelpoolnimetatud andmebaaside kaudu, kusjuures liikmesriikide kodanike puhul nimetatud toimingut ei kasutata. Liikmesriigi kodanike puhul toimub lihtsustatud kontroll, mille käigus tuvastatakse isik tema poolt esitatud reisidokumendi alusel ja veendatakse esitatud dokumendi ehtsuses ning kehtivuses. Välismaalaste puhul toimub juba eelpool nimetatud kontroll läbi SIS andmebaaside, aga samuti viisaolemasolu ja kehtivuse, muude viibimisaluste ning reisi eesmärgi ja piisava elatusvahendite olemasolu kontroll.

Antud kontrollprotseduuride tehnilistest iseärasustest tingituna on liikmesriikide poolt välispiiride ületamisel rakendusele võetud liiklusvooge suunavate koridoride süsteem, mis tagab liikmesriikide kodanikele välispiiride sujuva ja kiire ületuse ühelt poolt ning piisava kontrolli võimalike illegaalsete migrantide või muude isikute, kelle saabumine liikmesriikide territooriumile ei ole lubatud, tõkestamise.

Autori arvates võiks lühidalt ja kokkuvõtvalt avaldada SIS põhieesmärgi lausega, et Schengeni informatsioonisüsteemi põhieesmärgiks on liikmesriikide sisenemise ruumi parem kaitse "välispiiride parema valve ja kaitse korraldamise läbi", mis lahtimõtestatuna tähendabki, et süsteemi kõiki olemasolevaid ressursse kasutades ning rakendades seda välispiiridel toimuva kontrolli käigus saavutatakse tulemus, mille kohaselt liikmesriigi või riikide avalikkusele või julgeolekut ohustavad riskid viiakse miinimumini läbi selliseks ohuks osutuvate isikute vahetult välispiiril avastamise ja seejärel ühtsesse ruumi sisenemise tõkestamise läbi.

sele hädasolijatest ning lasta vette kummipaati, millega üritati jahile läheneda. Hädasolijate päästmist julgustas Tallinnast sündmuskohale kutsutud piirivalvekooper.

Kell 19 aidati kaks soomlast meeskonnaliiget kummipaati ning toimetati piirivalvekaatri pardale, mis päästetud Haapsallu toimetati. Päästetud jahikapten Elja Raimo (1924) ja kaassõitja Heimo Yrjö (1940) arstiabi ei vajanud.

Aluse karileõidu võis põhjustada halbade ilmastikuoludest tingitud navigeerimisviga.

Sündmuskohal puhus läänetuul puhanguti kuni 14 m/s, laine kõrgus oli 1,5 meetrit.

Tiiu Leis, Urmo Kohv

65 aastat tagasi mõrvati Peipsil Eesti piirivalvurid

3

Varga peas põleb müts

Pöördume jälle "Izvestia" poole. 12. veebruaril 1938 annab see NSV Liidu partei ja valitsuse tru häälekandja edasi oma Audova kirjasaatja vestluse Vene kaluritega. "8. veebruari hommikul rühm meie

artelli kalureid sõitis hobustega järvele, talvisele püügikohale rohkem kui pool kilomeetrit Eesti piirist. Oma territooriumi teame me

väga hästi ja seepärast paljude aastate jooksul, mil oleme kalastanud järvel, ei ole meie poolt olnud piiririkumisi. Seltsimeeste Loz-niku ja Prohotshuka tapmine Eesti piirivalvurite poolt sundis meid olema veelgi tähelepanekum ja hoolikam kalapüügil.

Samuti oli ka seekord. Umbes kella nelja paiku päeval – ilm oli väga selge – meie, istudes tuulevarjuku ülespandud presendi taga, märkasime järsku Eesti piiril nende piirivalvureid, kes liikusid piki piiri. Meie jätkasime endiselt püüki kui äkitselt Eesti piirivalvurid muutsid oma suunda ja ületades Nõukogude piiri, liikusid kiiresti meie poole. Kaugus meie vahel vähenes iga hetkega. Nähes, et piirivalvurid lähenevad meie peale sihitult vintpüssidega, viskasime silmapilkselt püüginised regedele ja jooksimet tagasi. Samaaegselt kuuldus meie selja taga korratud laskmised.

Meie jätkasime põgenemist, oletades ühtlasi, et Eesti piirivalvurid ei julge nii kaugele Vene territooriumile tungida, kuid nad tegid seda tulistades ise kogu aeg.

Vene piirivalvur

Piirivalvur kontrollib järvel viibimise lube. Vaatamata sellele, et külm kõva, töötavad kalurid paljapäi.

Laskmise peale ilmus meepoolsele kaldal rühm meie piirivalvureid, keda märkasid ka Eesti piirivalvurid. Silmapilkselt suunasid nad tule punaarmee lastele. Nähes piiririkkujaid, kellel laskevalmis relvad, vastasid ka Vene piirivalvurid tulega. Esimesed täpsed lasud peatasid tagaajajad. Saime teada endi päästjate nimed – need olid seltsimehed Kondratjev ja Petulko." Niisiis, ühtele au ja kiitus, teistele kirstulauad.

Annetus mootorsaani ostmiseks piirivalvuritele

Annetuse kogumise algatas ajaleht "Postimees" vastulauleks julmale kallaletungile Peipsil. Juba matusepäeva eel oli laekunud annetusi üksikisikutelt (Tartu-Valga prefekt Roovere – 30 krooni) ja asutustelt (Tartu

Linnavalitsus – 30 krooni). Kokku 306 krooni. Tartlased ei kannatanud, et meie piirivalvurid sõidavad hobuveokiga, kurjategijad – mootorsaaniaga.

Kol Georg Leetsi ja mjr Harald Rootsi meenutus Norilskist

Need kaks Eesti Vabariigi ohvitseri olid ühed neist vähestest ellujäänutest, kes 1941 juunis, kes Värska suvelaagrist, kes täienduskursustelt Venemaalt, sõja lähenemisel kui punastele mitteustavad ära korjati ja Norilski vangilaagrisse kihutati. On tänuväärne, et nad mõlemad oma mälestused vangilaagrist kirja panid. (Georg Leets. Kuusteist aastat Siberis. Looming. 1989 nr 7-8. Harald Roots. Kui võitluseta murdus mõök).

Täielikuks üllatuseks oli aga Eesti ohvitseridele, kes jõudsid vangidena polaarjoonetagusesse Norilski sunnitöölaagrisse 10. augustil 1941 uudis kohapeal, et nad ei ole mitte esimesed eestlased selles surmalaagris. Seal töötas veduril eestlane, kes oli Norilski vang olnud aastaid – ta oli röövitud oma tööpostilt Peipsi järvelt, ta oli Eesti Vabariigi piirivalvur. Olles aastaid üksinda vene keskkonnas oli tal eesti keelgi üsna konarlikuks muutunud. Kodumaal oli ta nähtavasti loetud Peipsil uppunuks. Kahjuks ei nimeta meenutajad piirivalvuri nime. Küll annab 13.02.1938 "Postimees" teada,

et Eesti piirivalve ridadest on langenud rahuaastatel 17 meest ja täpsustab: põhjas, läänes ja lõunas – võitluses salakaubitsejatega, idas – võitluses "ülepiirikäijatega", otseöeldes Vene salakuulajatega ja nende peremeestega.

Surnud on vaid need, kes on unustatud.

Heino Tõnismägi
riigiprokurör

SPORT
SPORT
SPORT

Rein Horn on ainsa eestlasena lasknud võistlustel 600-st 600 silma!

Rein Horn, tütar Katrin ja pisitütar Ave ning abikaasa Sirje 1977. aastal.

Rein abiellus 1970. aasta 23. mail. Õnneks oli Reinu abikaasa Sirje ka veidi laskespordiga tegelema ning teadis, mis teda ees ootab. Noored olidki kohtunud Dünamo treeningutel, kui Rein veel sõjaväes käis. Esimene tütar Katrin sündis 1971. aastal ja teine tütar Ave 1977. aastal. Tiheda kodust eemal oleku tõttu avastas Rein teise tütre sünni alles siis, kui jõudis laagrist koju. Pisitüdruk oli siis juba üle nädala vanune. Reinule on nüüd lisandunud uus amet, olla tubli vanaisa Ave pisitütrelle.

Tütred spordiga tegelema ei hakanud, kuigi Rein suunas vanemat tüdruku püstolite harjutama. Nähes treeningu mahtu ja elamistingimusi, loobus tüdruk kindlalt.

Reinu abikaasa ei öelnud talle kunagi, et ta laskespordi pooleli jätkaks, olles sellega mehele suureks toeks. Ka abikaasa vanemad aitasid väga palju – pere ei tahtnud üksi korteris olla ning veetis suurema osa aega vanemate juures, kui Reinu kodus ei olnud.

Kõrged nõudmised

Reinus tekitas pidevat stressi piirivalve ja Dünamo kesknõukogu suured nõudmised. Nii Eesti, kui ka Liidu koondis ootas parimat ja see oli Reinu meelest väga koormav. Ta mäletab, et ei suutnudki oma jõuvarusid nii jaotada, et neid jätkuks iga võistluse jaoks.

Treeninglaagri mahtki oli suur. Hommikul kella 9.30 - 12.30-ni tuli lasta täiskaliibriga 3 tundi 150 lasku. Sellele järgnes kaks tundi lõunavaheaega, siis lasti väikepüssi 150 lasku kella kuueni ning õhtul veel õhkrelva 100 lasku. Peale seda tuli teha veel kuiva trenni.

Dünamo talvised ja kevadised treeninglaagrid olid Voroshilovgradis, kus toimusid ainult väikepüssi ja õhkrelva treeningud ning

Rein mäletab, et sai lastud 500 reaalist lasku ja 1500 kuiva, mis oli hirmus töö.

Tollal pidi iga sportlase mõtles olema – tahan tulla olümpia-võitjaks! Treeningute mahtu püüti igal võimalusel suurendada, kuid puudu jäi psühholoogilisest ettevalmistusest. Neile ei pakutud ka mingeid taastusvahendeid, vaid rõhuti aina tööle. Rein usub, et nende tulemused oleksid olnud kindlasti paremad, kui nad oleksid saanud rakendada tänapäeva võimalusi.

Treeningu juurde kuulus võistlus "duell".

Parim saavutus

Oma suurimaks saavutuseks loeb Rein 1975. aasta rahvaste spartakiaadi võitu 3x40 täiskaliibris 300m.

Enne võistlust toimusid alati treeninglaagrid ja Rein mäletab sealt ühte Siberi poissi Jermilovi, kes oli tugev laskur. Jermilov ütles enne võistlust Reinule: "Sa võidad rahvaste spartakiaadi ära" ja need sõnad läksidki täide. Jermilov pidi ise leppima neljanda kohaga. Rein mäletab, et see võit on talle eriti meelde jäänud, sest see andis tuge ja usu oma võimetesse.

Eesti laskesport oli tollal kõrgel tasemel ning Reinu üks suuremaid eeskujusid Dünamo koondises oli Mati Jõgi, kolmekordne maailma meister. Lisaks veel Piret Pihel, Neeme Pajusaar ja Vello Orav. Armees koondises oli Reinu eeskujuks kolmekordne maailmameister Inna Rose. ALMAVÜ koondises Liivi Erm.

Järgneb
Tõnu Lauter

Piirivalveleht

Rahvusvaheline sõjaõigus

Okupatsiooniõigus ja okupeeritud territooriumi õiguslik seisund

Okupeeritud territooriumi elanike õigused ja kohustused

Sõjaõigus nõuab minimaalset koostööd okupatsioonijõudude ja okupeeritava territooriumi elanike vahel. Varasemas rahvusvahelises õiguses eksisteeris nn "kohalike elanike" allumise kohustus okupeerija ülemvõimule, mida peeti lausa esmajärguliseks. Viimasel ajal on selline seisukoht pisut muutunud. Tänapäevase seisukoht on, et elanikud peaksid kuuletuma mitte vähem kui varem, mil kuuletuti oma riigi seadustele ning kuuletumise peamiseks põhjuseks on okupeerija sõjaline ülemvõim okupeeritud aladel. Seega olgu okupatsioon ükskõik milline, sünnitab see alati okupeeritud territooriumi rahva hulgas üldist pahameelt ja vastuhakku. Okupantide vastu suunatud tegevus võib avalduda mitmeti: klassikaline näide relvastamata, kuid olemuselt vägivaldsest ülestõusust on palestiinlaste intifadah (ülestõus) Iisraeli okupatsiooni vastu Jordani jõe läänekaldal ja Gaza sektoris. Teine näide ülestõusust, mis oma olemuselt ei ole vägivaldne, pärineb samast piirkonnast: Palestiinlased on korduvalt viinud läbi üldstreike, boikoteerinud ostmata jätmisega Iisraelis valmistatud tooteid ja lõpetanud oma poodides igasuguse äripidamise ning keeldunud maksmast tolle ja makse, mis olid suunatud otseselt Iisraeli valitsusele.

Haagi konventsiooni artikkel kaks seadustab kohaliku tsiviilelanikkonna relvastatud vastupanu, eeldusel, et seda osutatakse sisetungijale veel okupeerimata territooriumil. Relvastatud ülestõus juba okupeeritud territooriumile on samuti lubatud, kuid selles osalevale tsiviilelanikkonnale ei laiene selline kaitse nagu muule elanikkonnale okupeeritud territooriumil. Reeglina ei laiene neile legitiimsed kombatandi õigused, kui nad just ei vasta 1949. aasta Genfi konventsiooni, artiklis 13 lõikes 2 toodud tingimustele. Okupeeritud alade elanikud võivad koonduda vastupanuliikumisse. Vastupanuliikumine peab vastama relvajõududele esitatavatele nõuetele. Vastupanuliikumise liikmed on võitlejad. Nad võivad sellest tulenevalt osa-

leda lahingutegevuses ja neile omistatakse vangilangemise korral sõjavangi staatus. Okupeeritud territooriumil võib puhkeda lahingutegevus, mis otseselt ohustab selles piirkonnas olevat tsiviilelanikkonda. Seetõttu on mõlema poole huvi kontrollida olukorda ja võimalikku lahingutegevuse laienemist. Okupeeritud territooriumil toimuvale lahingutegevusele kohaldatakse samu sõjaõiguse sätteid milliseid kasutatakse ka operatsioonide ettevalmistamise, täitmise ja tagajärgede kohta.

Lühidalt võiksime selle osa lõpetada paatosliku lausega: okupatsiooniõigusest tulenevast maksimumalusest kaitsest lähtuvalt peavad okupeeritud territooriumi elanikud loobuma okupatsioonijõudude vastasest vaenutegevusest.

Kontroll okupatsiooni üle ja selle lõppemine

Okupatsiooniõiguse efektiivsuse tagab selle määratletus nii okupatsioonivõimude, kui ka okupeeritud territooriumi ametivõimude poolt. Ka okupatsiooni ajal võib olukord kardinaalselt muududa – rahulikust koeksisteerimisest rahutuste ja kasvavate vägivaldaktideni, mis võivad viia relvastatud konfliktideni ning üleüldiseks okupatsiooni vastaseks ülestõusuks. Pooled, okupeerivad ja okupeeritavad, vajavad okupatsioonipoliitikat tagamaks kõigi asjaomaste isikute ja üksuste tegevuse ühtsust ning koordineeritust. Okupatsioonivõimude okupatsioonipoliitika eesmärk on okupatsioonivõimu kohustuste ja okupeeritud territooriumi võimude ja elanike õiguste järgimine ning kontrollida okupeeritud territooriumi elanike käitumist okupatsioonivõimuga, välistamaks kontrollimatuid vägivaldakte ja provokatsioonide. Okupatsioonipoliitika lõppeesmärgiks seega peaks olema okupatsiooniõiguse täitmise tagamine.

Okupatsioonivõimudele antakse juhiseid meetmete võtmiseks, mida nad võivad kohaldada üksnes teatud asjaoludel, näiteks enesekaitse ja okupeeritud territooriumi korraline valitsemine. Teises maailmasõjas saabus just

vallutatud Prantsusmaale Saksa Wehrmacht'iga spetsiaalne politseiüksus (Geheime Feldpolizei-GFP) - 2500 meest, mille töötajad kandsid küll politsei vormi, kuid allusid saksa tolleaegsele sõjaväeluurele Abwehr'ile. Juba järgmisel päeval peale Pariisi sissemarssi kõndis üks GFP esindaja Pariisi politseiprefektuuri ning nõudis, et talle loovutatakse kõigis linnades elavate Saksa emigrantide toimekud, sõltumata sellest, kas tegemist on juutidest või sakslastest natsismivastastega. See on ilmekas näide sellest, milliseid eelteadmisi omati paljudes valdkondades ja milliseid ettevalmistusi oli juba eelnevalt tehtud, (tervelt neli aastat oli peensusteni õpitud tundma Prantsuse politseid), et viia tõkendvangistusse need, kes ilmselgelt oleksid hakanud okupatsioonivõimudele peavalu valmistama. Okupatsioonivõimud juhivad ka kohalike võime ja elanike juhiste abil, mis annavad neile teadmised tegutsemiseks ja käitumiseks teatud olukordades, nagu koostöö okupatsioonivõimudega avaliku administratsiooni ja teenuste osas.

On olemas ka võimalus, et okupatsioon kestab aastakümneid, millest tulenevalt on liiga pikaks veninud okupatsioonil on omad mõjud. Iisraeli juriidilised eksperdid on korduvalt väitnud - jultuvalt sellest, et Iisraeli okupatsioon Gaza sektoris ja Jordani jõe läänekaldal on kestnud 1967. aastast alates, ei ole Iisraelil võimalik kõiki "normaalse" okupatsiooni tingimusi täita.

Okupatsiooni lõpetamiseks on mitmeid erinevaid viise, näiteks suverääni enese või tema liitlaste poolt territooriumi vabastamine, okupeeritud alade elanike poolt sooritatav õnnestunud ülestõus, või rahulepinguga legitiimsel suveräänile territooriumide tagastamine. Võimalus on ka, et okupant lahku iseseisvalt okupeeritud territooriumilt, nagu selleks oli Iisraeli okupatsiooni lõppemine Lõuna-Liibanoni nn julgeolekutsoonis. Sellisel juhul võib tekkida olukord, kus legitiimsel suveräänil poolne valitsus on teovõimetu ning territooriumi haldamine võib minna ÜRO ajutise valitsemise alla.

Järgneb
Tarmo Ränisoo

Arvo Reinsalu

Mereväämundris Eesti piirivalveorkester osales 8.-11. juulil Itaalias Genova rahvusvahelisel muusikafestivalil, kus esineti kokku kuuel korral. Vastuvõetud olid soojad ja südamlukud. Ootused ja tegelikkus olid viimase kasuks ning Eesti pillimehi kutsuti tagasi ka järgmisel aastal. Paraafotol poseerivad orkestrandid Genova linnavalitsuse ja Livorno maavalitsuse esisel purskkaevuga platsil.

Apollo Valga piiripunktist on Eesti parim narkokoer

15. augustil Hiiumaal Heltermaal toimunud narkokoerte kutsevõistlusele kutsus korraldaja Tarmo Trepp Merle Rätsepa Valga piiripunktist sõnadega, et tulge ja proovige. "Viimasel minutil sai nimi kirja pandud," rääkis võitja koera juht. "Ju meil sel päeval oli koeraga suhe vastasikune - tipp-topp."

Mitmevõistlus koosnes kolmest alast. Testiti koerte kuulekust, piiratud alale visatud esemetest keelatud aine leidmist ja nn kastiharjutust, kus raud- ja pappkastidesse oli peidetud hulk erineva lõhnaga narkootikume.

Piirivalvekoer Apollo oli politsei- ja tollikoerast üle just kuulekuses ja kastiharjutuses. Punkte kokku võttes selgus 25 koera seast riigi parim narkokoer, kellel aga erilisi töövõite ette tuua ei olegi. Sama

kehtib koerajuht Merle Rätsepa kohta. "Koer on veel noor," ütleb ta koera kohta.

Kahe kuu vanuse Saksa lambakoera sai Merle Neeme piirivalvekoerte koolist. "Apollo elab minu kodus, me elame Valgast väljas maamajas. Siin on ta tavaline sõber-koer, kes jookseb lahtiselt hoovis ja sööb tavalist koerakonti," rääkis Merle. Ka enda kohta kasutab ta sõna "tavaline piirivalvur", kellel töö juures võidud puuduvad.

Et võistluse eest preemiat maksaks, ta ei tea. "Rändkarikas on piiripunktis ja läheb järgmine aasta jälle proovile, endale jäi medalikene," mainis Merle Rätsep. Võistlustel oli teisi superkoeri "Aga eks tulemus sõltus sellest, mida koer mõtles, kas jälgis juhti või teisi koeri," lausus lõpetuseks võitja.

